

ИНСТИТУТ ЗА МАКЕДОНСКИ ЈАЗИК

„КРСТЕ МИСИРКОВ“ – СКОПЈЕ

ISSN 0025-1089

МАКЕДОНСКИ ЈАЗИК

ГОДИНА LXVI 2015

**СКОПЈЕ
2015**

Македонски јазик	ГОДИНА LXVI	стр. 1–360	Скопје 2015
------------------	-------------	------------	-------------

МАКЕДОНСКИ ЈАЗИК

излегува еднаш годишно

Редакција:

Лилјана Макаријоска (одговорен уредник)
Еленка Стоевска-Денчова (заменик одговорен уредник)
Александра Ѓуркова (секретар)
Гоце Цветановски
Фани Стефановска-Ристеска
Елена Верижникова (Русија)
Милан Михаљевиќ (Хрватска)
Вера Смоле (Словенија)
Ана Цихнерска (Полска)
Станислав Станковиќ (Србија)

Уредувачки одбор:

Кирил Конески
Коста Пеев
Трајко Стаматоски
Влоѓимјеж Пјанка (Полска)
Рина Усикова (Русија)
Виктор Фридман (САД)
Гизела Хавранек (Германија)

Адреса:

Институт за македонски јазик „Крсте Мисирков“ – Скопје, п. фах 434
www.imj.ukim.edu.mk

број на жиро-сметка
40100-788-1242

Финансирано од **Министерството за култура** на Република Македонија

СОДРЖИНА

ПОВОДИ

Симона Груевска-Маџоска, Елка Јачева-Улчар Македонскиот правопис од 1945 до 2015 година (По повод 70-годишнината од издавањето на првиот Правопис на македонскиот јазик)	7
Елена Јованова-Грујовска Кон деведесеттиот роденден на д-р Трајко Стаматоски	17
Лилјана Макаријоска Придонесот на Зденка Рибарова во областа на палеославистиката (по повод седумдесетгодишнината од раѓањето)	21

СТАТИИ

Снежана Велковска Фразеолошките изрази и нивните модификации во насловите во дневните весници на македонски јазик	27
Лилјана Макаријоска, Бисера Павлеска-Георгиевска Небото и небесните тела како компоненти во фразеолошките изрази (во јазикот на медиумите)	41
Олгица Додевска-Михајловска, Светлана Давкова-Ѓоргиева Фразеологијата на кумановскиот говор	55
Биљана Мирчевска-Бошева За фразеолошката слика на пијаниот/ пијанството/ опијанувањето во македонскиот јазик	63
Јасминка Делова-Силјанова Фраземи со компонента 'ústa/уста' во преводите од чешки на македонски јазик	69
Даринка Маролова, Мирјана Пачовска Идиоматичност кај фразеологизмите во транслатолошко светло	81
Мери Цубалевска За лексиката на Охридскиот апостол	91
Катица Трајкова Називи на политички, општествени и воени функции во македонските црковнословенски ракописи	101
Наталија Андријевска Глаголскиот префикс рaз- во македонските црковнословенски текстови	109
Коста Пеев За македонскиот лексикон од XVI век пронајден во архивата на Ватикан	121

811.163.3'373.72,

811.112.2'373.72

Изворен научен труд

Маролова Даринка³⁰Пачовска Мирјана³¹

ИДИОМАТИЧНОСТ КАЈ ФРАЗЕОЛОГИЗМИТЕ ВО ТРАНСЛАТОЛОШКО СВЕТЛО

Апстракт: Предмет на истражување на овој труд е идиоматичноста, како една од основните карактеристики на фразеологизмите. Притоа се укажува на различните степени на идиоматичност, како и неидиоматичност на исказите, потпирајќи се на трудовите на врвните лингвисти Бургер и Флајшер во германската фразеологија и на Велјановска во македонската фразеологија. Почнувајќи со детерминирање на поимот *идиоматичност*, па преку правење дистинкција меѓу фразеолошкото и буквалното значење на исказите се доаѓа до класификација на фразеологизмите според степенот на идиоматичност на: целосни идиоми, делумни идиоми и неидиоми. Притоа се врши анализа на идиоматичните изрази (од секој степен) меѓу германскиот и македонскиот јазик од лингвистички и од транслатолошки аспект. Корпусот на истражување го чинат неколку книжевни дела од познати писатели од германско-јазичната литература, заедно со нивните преводи на македонски јазик.

Клучни зборови: идиоматичност, фразеологизам, буквално значење, неидиоматичност, идиом, транслација.

Вовед

Многу често во секојдневната комуникација слушаме и користиме изрази или фрази од типот: *налева масло во огњот*; *му која дујка некому*; *му забива нож во грб некому* и многу други. Се забележува дека споменатите изрази се составени од повеќе зборови, кои во оваа комбинација имаат развиено сопствено значење, а со нивна помош може да се искажат различни чувства, да се изрази мислење, да се покажат емоции. Овие јазични феномени се наречени *фразеологизми*. Една од основните особини на фразеологизмите е идиоматичноста. Токму оваа особина кај фразеологизмите, поточно различните степени на идиоматичност, е предмет на истражување на оваа научна работа. Сознанијата до кои се доаѓа се потпираат на врвните лингвисти

³⁰ Универзитет „Гоце Делчев“ – Штип, Филолошки факултет, darinka.marolova@ugd.edu.mk

³¹ ОУ „Д-р Трифун Пановски“ – Битола, mirjana_pacovska@yahoo.de.

Бургер и Флајшер во германската фразеологија и Велјановска во македонската фразеологија.

Цел на ова истражување е да се укаже на различните степени на идиоматичност, како и неидиоматичност на исказите, и да се докаже дека токму поради оваа особина фразеологизмите поседуваат комплицирана природа во поглед да изнаоѓање на преводни еквиваленти меѓу јазиците.

Трудот е структуриран така што најпрво се определуваат општите карактеристики на фразеологизмите, потоа, одејќи од општото кон конкретното, се детерминира поимот *идиоматичност* и понатаму целото внимание е на идиоматичноста на исказите. Прво се прави дистинкција меѓу фразеолошкото и буквалното значење на исказите, а потоа се прави класификација на фразеологизмите според степенот на идиоматичност на: целосни идиоми, делумни идиоми и неидиоми. За сето време се врши компарација на ваквите изрази меѓу германскиот и македонскиот јазик, а корпусот на истражување го чинат неколку книжевни дела од познати писатели од германско-јазичната литература, заедно со нивните преводи на македонски јазик.

1. Општи карактеристики на фразеологизмите

Постојат голем број мислења и дефиниции околу прашањето кои се главните карактеристики на еден фразеологизам. Многу лингвисти наведуваат различни карактеристики³², што помагаат да се разграничат слободните од неслободните зборовни состави. Основни карактеристики што се среќаваат во *Лингвистичкиот енциклопедиски речник* од 1990 г. се: преносното значење, стабилноста и репродукцијата (Велјановска 2006: 29). За Велјановска (2006: 62) важна карактеристика на фразеологизмите е и гестот, кој претставува израз на телото и во усната комуникација е доволен за да се пренесе некоја порака, а во пишан текст, синтагмата што го опишува гестот може да е двосмислена.

Според Ворбс (во Бремер 2009: 147) постојат пет карактеристики на фразеологизмите, тоа се: (1) полилексичност, (2) идиоматичност, (3) сликовитост, (4) експресивност, (5) стабилност и репродукција. Овие карактеристики, според Ворбс, понатаму влијаат и при определување на степенот на еквивалентност. Според Бургер (2003: 14–15), фразеологизмите се зборовни состави што покажуваат три карактеристики и тоа: полилексичност, стабилност и идиоматичност. Флајшер (1982: 35), пак, освен идиоматичност и семантичко-синтаксичка стабилност, им припишува и карактеристики на лексикализација и репродуктивност.

³² Во германската литература се среќаваат следниве термини кои се вбројуваат како карактеристики на фразеологизмите: стабилност, идиоматичност, непреводливост, сликовитост, експресивност, репродукција, метафоризација, метонимизација, семантичка трансформација, неможност за моделирање, особеност на внатрешната форма, конотација, одделно формулирање итн. (Бургер/Бухофер/Сиалм во Друм 2004: 66).

2. Идиоматичност

Идиоматичноста игра голема улога при распознавањето на слободните од неслободните зборовни состави (Chrissou 2000: 19). На пример, ако ја анализираме пословицата *der Apfel fällt nicht weit vom Stamm* (*крушата ѓод круша ѓага*), јасно е дека таа не реферира на крушите, односно на јаболката во германскиот јазик, туку алудира на децата и на родителите, т.е. дека децата, особено во негативните особини, се слични или исти како своите родители (Duden 2002: 54). Значи, идиоматичноста ја означува врската меѓу значењето на поединечните компоненти и значењето на целиот фразеологизам, односно разликата меѓу фразеолошкото и буквалното значење се означува како **идиоматичност**. Колку е поголема разликата меѓу овие значења, толку пометафоричен (пофигуративен) е фразеологизмот (Daniel, Kristensen 2009: 30).

2.1. Фразеолошко vs буквално значење

Фразеолошкото (идиоматично) значење се добива од контекстот. Ова значење не може да се открие од поединечните компоненти, туку мора да се знае значењето на целиот фразеологизам. Во македонската лингвистика за фразеолошко значење се употребуваат и термините: фигуративно, преносно значење, индиректно, посредно, секундарно, изведено значење.

[...] mit welchem sie jeden Augenblick das Gegenteil von dem sagte, was sie dachte, alles hintereinander hetzte und ihrem eigenen Manne ein X für ein U vormachte; [...]
(Keller, 1998: 20)

[...] ѓака иѓго во секој миѓ го кажуваше сѓроѓивноѓго од она иѓго нависѓина го мислеше; ѓи набедуваше едниѓе ѓроѓив друѓиѓе, а на соѓѓвениоѓи маж му ѓпродаваше роѓ за свеќа; [...] (Келер 2000: 39)

Германскиот идиом *ein X für ein U vormachen*, кој го сретнавме во Келеровата новела „Ромео и Јулија на село“ влече корени од римските броеви, каде што буквата *V* стои за бројот 5, а буквата *X* за бројот 10. Но, ако цртите на *V* се продолжат надолу ќе се добие *X*, односно дуплирање на бројот. Денес во германскиот израз се користи буквата *U*, наместо буквата *V*, која потекнува од латинската азбука. Што се крие зад овој идиом ќе се знае само доколку се знае значењето на фразеологизмот како целина, а не како збир на значења на поединечните компоненти. Како соодветен преводен во македонскиот јазик постои скаменетата фраза *ѓпродава роѓ за свеќа*, чиишто корени се некаде во времето кога свеќите имале голема вредност поради големата корисност, за разлика од прилично бескорисните рогови. Очигледна е разликата во вредноста. И зад германскиот и зад македонскиот израз се крие

значењето дека некој некого итро мами или лаже. Значи, и покрај разликите во мотивираноста на јазичните средства, сепак двата фразеолошки изрази ја имаат истата функција во двете култури.

Буквалното (нефразеолошко) значење е значењето што секој збор си го носи со себе и ова значење произлегува од значењата на поединечните компоненти. Синонимни термини за буквалното значење се: основно, етимонско, непосредно, првично и сл. (Никодиновски 2007: 28–29). Буквалното значење е најчеста појава во вербалната комуникација. Може да наведуваме безброј примери за него. Еден таков пример на исказ со буквално (нефразеолошко) значење е следнава реченица:

Ich habe dich oft für hochmütig gehalten, und vielleicht tat ich dir damit unrecht. (Hesse 1975: 10)

Чесќојојати ти смејам за ѓорделив и можеби со тоа ти нанесувам нејравда. (Хесе 2006: 7)

Поради тоа што конституентите на германскиот исказ, а аналогно на тоа и исказот како целина поседува буквално значење, на преведувачот не му претставувало тешкотија исказот едноставно да го преведе буквално на македонски јазик.

Многу фразеологизми покрај фразеолошкото значење имаат истовремено и буквално значење. На пример, да го разгледаме изразот *auf der Straße liegen* (лежи на улица). Кога некој човек 'лежи на улица', станува збор за буквална употреба на овој израз, ама кога една личност е отпуштена, на пример, од работа, тогаш исто така поради финансиски причини се вели дека 'лежи на улица', но сега во фразеолошка смисла. Изразот *jemanden auf Händen tragen* (носи некој во раце или носи некој на раце) може, исто така, да се употреби и буквално и фразеолошки. Некој може да се носи во раце (на пр. бебе) и тогаш имаме буквална употреба на овој израз, но ако фразеолошки го употребиме изразот, ќе значи 'од љубов, од почит, некого го чува, внимава на него, не знае што да направи за да му угоди некому'. Хомонимијата на ваквите фразеологизми често се користи за засилување на некое дејство, за забавување на говорот или текстот и воедно оваа игра на фразеолошкото со буквалното значење е главен белег на семантичките модификации.

So hatte Vrenchen die größte Not, ihre anmutige Person einigermaßen auszustaffieren, sich ein allerbescheidenstes Sonntagskleid zu erobern [...] (Keller 1998: 20)

Така Вренхен мачеше мака да ја среди својата мила појава, да изнуди за себе најскромн неделен фустан [...] (Келер 2000: 40)

Така, германскиот израз *Sonntagskleid* претставува хомоним, кој може да биде сфатен на два начина: прво – фустан што се носи во недела, значи буквално, и второ – фустан што се носи само во посебни пригоди, како што

се: венчавка, крштаква, празник и сл. Како соодветен преводен еквивалент на првата варијанта во македонскиот јазик би бил изразот 'неделен фустан', а на втората 'свечен фустан'. Мотивираноста на оригиналниот израз може да се најде некаде во минатото кога жените особено се дотерувале во недела, кога било ден за одење в црква. Лексемата *Sonntagskleid* алудира на начинот на живеење на Германците во минатото, кога сите свечености се одржувале во недела и неделата ја сметале еден вид празник кога не работеле, па преведувачот не сакал да го лиши читателот од оваа слика и го одбрал првото, буквалното значење на сложенката.

2.2. Степен на идиоматичност кај фразеологизмите

Врз основа на тоа колку јак контраст постои меѓу фразеолошкото и буквалното значење толку поголема ќе биде идиоматичноста, па затоа кај различни видови фразеологизми, идиоматичноста е со различен степен. Врз основа на степенот на идиоматичност, според Бургер (2003: 31–32), фразеологизмите се подредуваат на: целосни идиоми, делумни идиоми и неидиоми.

Кога еден фразеологизам го означуваме како *целосно идиоматичен* (*идиоматиски израз*) тоа значи дека сите негови компоненти го изгубиле своето самостојно значење што го имаат надвор од фразеолошкиот израз, значи семантички се трансформирале и конструираат ново фразеолошко значење. На пр., во фразеологизмот *aus der Haut fahren*, со значење 'налутен, нетрпелив, излегува од кожа', двете компоненти *Haut* (*кожа*) и *fahren* (*вози*) имаат поинакви значења отколку во рамките на фразеологизмот.

Други примери за целосни идиоми се: *Öl ins Feuer gießen* (*налева масло во огњот*); *jemandem einen Korb geben* (*му даде корпа некому*). Во македонскиот јазик споменативе фразеологизми спаѓаат во групата **идиоми**³³ (Велјановска 2006: 26).

„Rede doch nicht so spaßhaft“, sagte Manz, „es wird wohl grad gemacht, und zwar auf deiner Seite, darauf kannst du Gift nehmen!“ (Keller 1998: 15).

„He љрави љакви шеѓи“, рече Манц, „меѓаља ќе ја исљравиме, и љоа на љвојаља сљрана; биди сиљурен во љоа!“ (Келер 2000: 35).

Идиомот *auf etwas Gift nehmen können* значи нешто како *љоа е сосема сиљурно, љоа е 100% сиљурно, на љоа можеш да се љољљреш, во љоа можеш да се обљожш* и сл. Ако ги разгледаме значењата на поединечните лексеми

³³ Овие фразеологизми се особено тешки за разбирање и за превод за оние што изучуваат странски јазици, бидејќи не постои очигледна врска меѓу значењето на поединечните компоненти и новото фразеолошко значење, освен кога истиот фразеологизам постои во двата јазици, на пр. и во македонскиот и во германскиот јазик се среќава истиот фразеологизам *Schwarzes Schaf* (*црна овца*).

(*darauf*=на *шоа*, *können*=може, *Gift*=отров, *nehmen*=зема) може да се констатира дека значењето на исказот воопшто не кореспондира со значењата на поединечните компоненти. Во македонскиот превод стои неутралниот исказ: *биди сигурен во шоа*, што всушност претставува парафраза на германскиот израз. На тој начин преведувачот успеал да ја пренесе смислата од оригиналниот исказ, но истовремено и го осиромашил стилот на текстот-цел. Како преводен еквивалент во форма на фразеологизам би можел да дојде предвид изразот: *можеш мирно да сѝиеш*.

Во случаите во кои само некои компоненти семантички се трансформираат станува збор за *делумно идиоматски изрази*. Кај овие изрази, некои од компонентите делумно си го задржале своето буквално значење. Притоа во изразот *schwitzen wie ein Schwein* (*се потпи како свиња*) глаголот *schwitzen* (*се потпи*) си го задржал своето буквално значење. Појава на делумно идиоматски израз се забележува во следниов извадок од расказот „Пресуда“ од Франц Кафка:

Schon hielt er das Geländer fest, wie ein Hungriger die Nahrung. Er schwang sich über, als der ausgezeichnete Turner, der er in seinen Jugendjahren zum Stolz seiner Eltern gewesen war (Kafka 1952: 21).

Ја држеше цврсто оградата како што гладен човек држи храна. Се препрли преку неа како одличен гимнастичар, каков што беше во младешките години, на гордост на своите родители (Кафка 2007: 20).

Овде со компарацијата *etwas halten wie ein Hungriger die Nahrung* се прикажува сликовито колку цврсто ликот се држи за оградата – како што гладен човек држи храна. Изразот е делумно идиоматски затоа што глаголот *halten* си го задржал своето првобитно значење (*држи*). Идиоматичноста е присутна во вториот дел од фразата. Со истата семантика и цел, само со поинаква слика, во македонскиот јазик располага изразот: *се држи до/за нешто како слеј за сѝај*, што повторно претставува делумен идиом, затоа што и овде глаголот *се држи* е во своето основно значење. Овој израз е преведен буквално (*како што гладен човек држи храна*) со цел да му се остане верен на зборот.

Друг пример за делумно идиоматски изрази е *blinder Passagier* (*слеј пашник*). Во македонскиот јазик ваквите изрази (на пр. *железна дисциплина*, *бели робје*, *врел бакнеж*, *лесна девојка*) се наречени **компонентни фраземи** (Велјановска 2006: 26). На пример, компонентна фразема во долунаведениот исечок претставува сложенката *Wunderknabe*:

Jene wenigen, welche gelegentlich die Einfalt des Abtes etwas belächelten, waren desto mehr von Narziß bezaubert, dem Wunderknaben, dem schönen Jüngling mit dem eleganten Griechisch, [...] (Hesse 1975: 9).

Неколкумина од оние кои по некогаш малку ѝ се појасмеваа на општовата единствена природа, дојшлоку беа воодушевени од Нарцис, чудото од момче, убавец кој елегантно зборуваше зрчки, [...] (Хесе 2006: 7).

Во сложенката *Wunderknabe* првата компонента *Wunder* е она што ѝ доделува на именката извесна идиоматичност. Втората компонента *Knabe* е во своето основно значење. Ваквите структури во македонскиот јазик се пренесуваат со *чудо од...*, како што може да се види и од преводот (*чудо од момче*).

И на крај, кога поединечните компоненти не се семантички трансформирани или, пак, минимално се семантички трансформирани станува збор за **неидиоматски фразеологизми** (Burger 2003: 31–33). На пример, *sich die Zähne putzen* (*си ѓи мије забиџе*); *Abschied nehmen* (*се збоџува*); *in Bezug auf etwas* (*во однос на неџџо*); *Schritt für Schritt* (*чекор по чекор*).

Kaum hatte ich einen Schluck Elsässer genommen, so spürte ich, dass ich heut noch nichts gegessen hatte außer dem Frühstücksbrot (Hesse, 1974: 45).

Шџом исџив една џолџка елзаско вино, сеџив дека денџа не сум јадел ниџџо друџо освен појадокоџи (Хесе, 2007: 43).

Таков неидиоматски израз е синтагмата *einen Schluck nehmen* (*зема една џолџка*), за што не би било логично во преводот да се бара идиоматски израз како преводен еквивалент. Така размислувал и преведувачот и го употребил изразот: *исџив една џолџка...*

Во групата на неидиоматски изрази Велјановска (2006: 27), меѓу другото, ги вметнува и благословите, клетвите, поздравите и авторските цитати. На пример: *Hallo* (*здраво*), *Auf Wiedersehen!* (*До видување!*) *Sei mit Gott!* (*Со Госџод најред!*), *Gott sei mit dir!* (*Боџ нека е со џебе!*).

Leb wohl! Der Brief wird Dir recht sein, er ist ganz historisch. (Goethe, 1958: 12).

Збоџум! Писмово ќе џи биде по волја, сосема е исџориско. (Гете, 1989: 14).

Изразот *Leb wohl!* претставува формула за разделба која се состои од две компоненти *leb* (*живеј*) и *wohl* (*убаво!*). Бидејќи значењето на формулата произлегува од нејзините составни делови, ова се смета за неидиоматичен израз. Во македонската култура не е вообичаено луѓето да се збогуваат со благослови за добро живеење, туку пред сè со желби за добро здравје на соговорникот. Па, затоа како соодветни преводни еквиваленти на оригиналната формула би биле благослови од типот: *Со здравје! Осџани ми со здравје! Сè*

најубаво во живојтој и сл. Сепак, преведувачот се одлучил за секојдневната формула за збогување: *Збогум!*

3. Заклучок

Овој труд настана како резултат на една подолготрајна истражувачка работа на авторките. Предмет на истражување на оваа научна работа беше идиоматичноста кај фразеологизмите, вклучувајќи го фразеолошкото наспрема буквалното значење и различните степени на идиоматичност на фразеолошките изрази, пред сè, потпирајќи се од една страна на врвните лингвисти во германската фразеологија Бургер и Флајшер, а од друга страна, на темелот на македонската фразеологија, Велјановска.

Во истражувањето беа применети повеќе методи, почнувајќи од дескриптивната и дефинициската, па преку егземпларната со наведување на примери на искази со различен степен на идиоматичност од германскиот и македонскиот јазик, потоа компаративната, кога компаративно се разгледуваа наведените примери во двата јазика, за да понатаму се врши конкретно анализа на овие феномени извадени од германски книжевни текстови, паралелно со нивните преводи на македонски јазик.

Со користење на оваа методологија се добиени повеќе заклучоци: прво, определувањето на поимот *фразеологизам*, како и на поимот идиоматичност, како една од основните особини на фразеологизмите претставува доста комплицирана задача за лингвистите, дотолку повеќе што идиоматичноста нема постојана димензија, туку напротив, во различни изрази, па дури и кај еден ист израз, но во различен контекст, зазема различни степени. Тоа ги прави ваквите изрази да бидат уште покомплицирани, доколку ги погледнеме од транслатолошки аспект. При интерлингвалниот превод на идиоматични изрази, преведувачот секогаш се наоѓа пред дилемата кој пат да го избере, т.е. дали да му остане верен на зборот или на смислата, на стилот или на содржината на оригиналот.

За крај, може да се заклучи дека колку е појака идиоматичноста толку фразеолошкиот израз е потешок за интерпретација и за превод. Во случај на изразено идиоматични изрази општоприфатено е начелото дека за најдобра солуција важи адаптацијата како транслаторно решение на проблемот. И обратно, колку полабава е врска меѓу конституентите на еден идиоматски израз, толку полесна ќе биде и интерпретацијата, а со тоа и трансферот во другиот јазик. Во такви случаи најчесто се посегнува по буквален или приближен превод.

Литература

Велјановска Катерина 2006: *Фразеолошкиите изрази во македонскиот јазик со осврт на соматскиот фразеологизам*, Македонска ризница, Куманово.

- Гете Јохан Волфганг 1989: *Сѝраданијаѝа на младитоѝ Верѝер* (превод: Лазо Алексовски), Мисла, Македонска книга, Скопје.
- Кафка Франц 2007: *Пресуда* (превод: Ранка Грчева), *Кафка, Ф. Пресуда и друѝи раскази*, Нова наша книга, Скопје.
- Никодиновски Звонко 2007: *Фиѝураѝивниѝе значења на инсекѝиѝиѝе во францускиѝи и во македонскиѝи јазик*, 2-ри Август С, Штип.
- Пачовска Мирјана 2014: *Фразеолоѝизмиѝе со вода како ѝлавна комѝионенѝа во ѝерманскиѝи јазик и нивниѝе еквиваленѝи во македонскиѝи* (магистерски труд), Филолошки факултет „Блаже Конески“, Скопје.
- Хесе Херман 2006: *Нарѝис и Злаѝѝоустѝи* (превод: Лилјана Ефтомова), Феникс, Скопје.
- Хесе Херман 2007: *Сѝеѝскиѝи волк* (превод: Емилија Бојковска), Табернакул, Скопје.
- Brehmer Bernhard 2009: *Äquivalenzbeziehungen zwischen komparativen Phraseologismen im Serbischen und Deutschen*. In: *Südslavistik online* 1, 2009, 141–164 (<http://www.suedslavistik-online.de/01/01.pdf>).
- Burger Harald 2003: *Phraseologie: Eine Einführung am Beispiel des Deutschen*. Erich Schmidt, Berlin.
- Chrissou Marios 2000: *Kontrastive Untersuchungen zu deutschen und neugriechischen Phraseologismen mit animalistischer Lexik* (Dissertation), Clemon-Verlag, Essen.
- Daniel Jessica, Kristensen Vickie 2009: *Übersetzungsprobleme bei Phraseologismen* (Masterarbeit), Copenhagen Business School Institut für internationale Kultur- und Kommunikationsstudien, Copenhagen.
- Drum Daniela 2004: *Semantischer Mehrwert und Multifunktionalität von Phraseologismen in der englischsprachigen Anzeigenwerbung* (Dissertation), Universität Trier, Trier.
- Duden 2002: *Redewendungen, Wörterbuch der deutschen Idiomatik*, 2. neu bearbeitete und aktualisierte Auflage. Band 11, Dudenverlag, Mannheim/Leipzig/Wien/Zürich.
- Fleischer Wolfgang 1982: *Phraseologie der deutschen Gegenwartssprache*, 1. Auflage, VEB Bibliographisches Institut, Leipzig.
- Goethe Johann Wolfgang 1958: *Die Leiden des jungen Werthers*, Reclam, Stuttgart.
- Hesse Hermann 1974: *Der Steppenwolf*, Suhrkamp, Berlin.
- Hesse Hermann 1975: *Narziss und Goldmund*, Suhrkamp, Berlin.
- Kafka Franz 1952: *Das Urteil*, Kafka, F. Das Urteil und andere Erzählungen, Fischer Bücherei, Frankfurt am Main.
- Marolova Darinka 2014: *Kultur in Prosatexten in übersetzungswissenschaftlicher Beleuchtung mit einer exemplarischen Analyse von Texten aus dem Deutschen und dem Makedonischen* (Dissertation), Fakultät für Sprachen, Kulturen und Kommunikation, SEEU, Tetovo.

Abstrakt

Gegenstand dieser wissenschaftlichen Arbeit ist die Idiomatizität, als eins der Grundmerkmale der Phraseologismen. Dabei verweist man auf die verschiedenen Stufen der Idiomatizität, wie auch auf die Nicht-Idiomatizität von Aussagen. Die Studie stützt sich auf die Spitze-Linguisten Burger und Fleischer von der deutschen und Veljanovska von der mazedonischen Phraseologie. Ausgehend von der Bestimmung des Begriffs „Idiomatizität“, durch die Unterscheidung zwischen der phraseologischen und wörtlichen Bedeutung der Aussagen kommt man zur Klassifizierung der Phraseologismen nach der Stufe der Idiomatizität, wie folgend: voller Idiome, Teilidiome und Nicht-Idiome. Dann wird eine Analyse der Phraseologismen (jeder Stufe der Idiomatizität) der deutschen und der mazedonischen Sprache sprachwissenschaftlich und translationswissenschaftlich durchgeführt. Den Korpus der wissenschaftlichen Forschung machen mehrere literarische Werke von berühmten Schriftstellern der deutschsprachigen Literatur mit deren Übersetzungen ins Mazedonische.